

De gymnasiale uddannelser i Danmark

FIRE GYMNASIALE UDDANNELSESPROGRAMMER I DANMARK

I Danmark er der fire forskellige gymnasiale uddannelser: Stx, hhx, htx og hf, som retter sig imod unge, som har interesse for viden, fordybelse, perspektivering og abstraktion. Det fælles formål med uddannelserne er at forberede unge til videregående uddannelser, herunder at de tilegner sig almindelig viden og kompetencer gennem fagene og samspillet imellem dem. Stx, hhx og htx varer tre år og optager unge, der har fuldført ni år i grundskolen. Hf varer to år og optager personer, der har gået ti år i grundskolen.

Stx og hf-uddannelserne indeholder en bred fagrække inden for humaniora, naturvidenskab og samfundsvidenskab.

Hhx-uddannelsen fokuserer på virksomheds- og samfundsøkonomiske fagområder i kombination med fremmedsprog og andre almene fag.

Htx-uddannelsen fokuserer på teknologiske og naturvidenskabelige fagområder i kombination med almene fag.

Der er 146 skoler med stx og/eller

hf, 60 med hhx og 38 med htx. Tilsammen optager de omkring 46.000 elever årligt, hvilket udgør over 60 % af danske unge, som påbegynder en ungdomsuddannelse efter grundskolen.

INDHOLD

Uddannelserne indeholder hver sin specifikke obligatoriske fagrække, som er fælles for alle elever i uddannelsen. I stx, hhx og htx udbyder hver skole desuden et antal forskellige studieretninger (pakker med typisk tre fag) og valgfag, som eleverne vælger imellem. I hf vælger eleverne imellem de valgfag, skolen udbyder.

I alle uddannelserne indgår endvidere flerfaglige forløb, blandt andet med sigte på at styrke elevernes studieparathed, herunder evnen til at anvende viden og metoder fra flere fag til belysning af tværgående temaer og problemstillinger og evnen til at sammenholde fagenes viden og metoder.

LÆREPLANER

Læreplaner for fag og flerfaglige forløb udarbejdes af Undervisningsministeriet.

Alle fag er indplaceret i et niveausystem: C-, B- og A-niveau i forhold

til fagets omfang og dybde. Niveausystemet er i udgangspunktet opbygget således, at fag på C-niveau har 75 timer á 60 minutter, fag på B-niveau har 200 timer og fag på A-niveau har 325 timer. I de enkelte uddannelser findes dog en række undtagelser især for B- og A-niveauerne.

KARAKTERGIVNING, PRØVER OG EKSAMEN

Der gives karakterer på en skala med syv trin mellem -3 til 12. I stx, hhx og htx får hver elev løbende standpunktskarakterer i alle fag, og læreren giver desuden afsluttende karakter, når et fag afsluttes. Derudover får hver elev karakterer for aflagte prøver til eksamen.

Visse prøver er obligatoriske for alle elever i uddannelsen, og derudover bestemmer Undervisningsministeriet hvert år, hvilke fag der skal indgå i eksamen for den enkelte elev. Alle elever skal ved afslutningen af uddannelsen endvidere selvstændigt udarbejde en større skriftlig opgave eller et projekt, som indgår i eksamen.

Prøverne til eksamen kan være skriftlige, mundtlige, case- og projektprøver eller blandingsformer. Ved de fleste prøver må eleven an-

vende alle former for hjælpemidler inklusive it, men de må normalt ikke kommunikere indbyrdes eller med omverdenen.

Ministeriet udformer alle skriftlige eksamensopgaver og udpeger eksperterne censorer til alle prøver, både mundtlige og skriftlige.

Der udstedes eksamensbevis, når eleven har opnået mindst 02 i vægтет gennemsnit af de afgivne afsluttende standpunktskarakterer og prøvekarakterer. I beregningen af eksamensgennemsnittet indgår karaktererne med forskellig vægt afhængigt af niveauet. Eksamensgennemsnittet er afgørende for elevens videre muligheder i uddannelsessystemet, da det er en vigtig del af grundlaget for optagelse på de videregående uddannelser. Eksamensgennemsnittet forhøjes for elever, der har taget flere fag på A-niveau, end der kræves i uddannelsen.

OPTAGELSE

For at blive optaget i en af de treårige, gymnasiale uddannelser (stx, hhx, htx) skal man have gået ni år i dansk grundskole eller have modtaget tilsvarende undervisning samt have aflagt folkeskolens obligatoriske afgangsprøver.

For at blive optaget i hf skal man have gået ti år i dansk grundskole samt aflagt prøve i dansk, engelsk, matematik, 2. fremmedsprog (fransk eller tysk) og fysik/kemi.

Man skal til optagelsesprøve, hvis man ikke har aflagt de prøver, der kræves for at komme i stx/hhx/htx eller hf. Man kan eventuelt komme til optagelsesprøve, hvis man er indstillet til optagelsesprøve af sin grundskole.

Elever, der ikke har gået i dansk skole, kan blive optaget efter en konkret vurdering af, om de har kvalifikationer, der svarer til de krav, der stilles til elever, der har gået i dansk skole. Man kan eventuelt komme til optagelsesprøve.

LOVGIVNING, SKOLESYSTEM OG STYRING

Undervisningsministeren udsteder de regler, som skolerne skal arbejde efter. Skolerne, der er geografisk spredt i hele Danmark, er selvejende institutioner med forskellig historie og faglig profil. De finansierer gennemførelsen af én eller flere af gymnasiale uddannelser ved tilskud fra Undervisningsministeriet på basis af elevtal. Skolens leder refererer til en bestyrelse, hvis sammensætning afspejler skolens specifikke profil. Skolens lærere og elever udpeger repræsentanter til bestyrelsen. Skolebestyrelsen ansætter og afskediger skolelederen, og har det overordnede ansvar for institutionens drift og virksomhed.

KVALITET OG TILSYN

Alle skoler, der udbyder en eller flere gymnasiale uddannelser, skal have og anvende et system til kvalitetsudvikling og resultatvurdering af hver enkelt uddannelse og af undervisningen. Skolen fastlægger inden for generelle krav selv, hvilken metodik for selvevaluering og kvalitetsudvikling den ønsker at anvende. Skolen skal kunne dokumentere deres kvalitetssystem over for Undervisningsministeriet, som fører tilsyn med skolens gennemførelse af uddannelsen og med dens resultater.

LÆRERKVALIFIKATIONER

Lærerne skal have gennemført en kandidatuddannelse ved et universitet eller – i visse tilfælde – kunne

dokumentere et niveau, der svarer dertil. Lærerne skal endvidere gennemføre en pædagogisk uddannelse før eller efter ansættelsen på skolen.

ELEVERNES INDFLYDELSE PÅ UDDANNELSESFORLØBET

Eleverne har ret til at danne et elevråd på deres skole, og de er repræsenteret i skolens bestyrelse. Skolen skal sikre, at eleverne inddrages i planlægningen af undervisningen i deres klasse. De nationale elevorganisationer har ret til at udpege to medlemmer til det råd, der rådgiver undervisningsministeren om de gymnasiale uddannelser.

STUDIEVEJLEDNING

Skolerne har pligt til at give eleverne faglig vejledning samt til at sikre, at eleverne bliver tilbudt individuel og kollektiv rådgivning om gennemførelse af uddannelsen. Eleverne kan endvidere få vejledning om videregående uddannelse og erhverv.

ELEVØKONOMI

Undervisningen dækkes af staten og er gratis. Skolen kan dog forlange, at eleven i begrænset omfang (maks. 500 DKK) selv anskaffer en del af undervisningsmidlerne, typisk ordbøger og lommeregner. Eleverne kan få statens uddannelsesstøtte su til uddannelsen, hvis de er studieaktive, fyldt 18 år og danske statsborgere. Der er også visse muligheder for at få SU, hvis man er udenlandsk statsborger.

SKOLEÅRET

Den enkelte skole beslutter selv, hvornår skoleåret skal starte efter sommerferien, antallet af skoledage og placering af ferier og skoledage. En skoles kalender og ferieplan kan normalt findes på skolens hjemmeside.

Uddannelsen til studentereksamen (stx)

SÆRLIG PROFIL

Stx-uddannelsen gennemføres med vægt på gennemføres med fokus på det almindelige og studieforber-

redende. Fagligheden er nært forbundet med sider af videnskabsfagene, og eleverne skal opnå almindelig dannelse og studiekompetence in-

den for humaniora, naturvidenskab og samfundsvidenskab med henblik på at kunne gennemføre videregående uddannelse.

UDDANNELSENS STRUKTUR

Studieretningsforløb 2½ år Obligatoriske fag og niveauer Normalt tre studieretningsfag Flerfaglige undervisningsforløb Valgfag Studieretningsprojekt	Studieretningsforløb 2½ år Obligatoriske fag og niveauer Normalt tre studieretningsfag Flerfaglige undervisningsforløb Valgfag Studieretningsprojekt	Studieretningsforløb 2½ år Obligatoriske fag og niveauer Normalt tre studieretningsfag Flerfaglige undervisningsforløb Valgfag Studieretningsprojekt
Grundforløb ½ år Obligatoriske fag og niveauer: Dansk, engelsk, 2. fremmedsprog, historie, idræt, et kunstnerisk fag, matematik, et naturvidenskabeligt fag og samfundsfag. Skolens leder kan evt. beslutte, at undervisning i dansk, engelsk, 2. fremmedsprog, historie og idræt først begynder samtidig med studieretningsforløbet. Derudover indgår flerfaglige undervisningsforløb, herunder på sproglige og naturvidenskabelige områder.		

FACTS OM STX-UDDANNELSEN

Obligatoriske fag og niveauer: dansk A, engelsk B, 2. fremmedsprog B eller A, historie A, oldtidskundskab C, fysik C, idræt C, et kunstnerisk fag C, matematik C, religion C, samfundsfag. Desuden mindst to af fagene biologi, kemi og naturgeografi på C-niveau.

Som hovedregel skal hver elev desuden afslutte mindst ét af fagene biologi, fysik, kemi eller naturgeografi på B-niveau.

Det obligatoriske kunstneriske fag vælges blandt fagene billedkunst, dramatik, mediefag eller musik.

2. fremmedsprog vælges blandt følgende muligheder: Fransk fortsætterprog B og A, tysk fortsætterprog B og A, fransk begynderprog A, italiensk A, russisk A, spansk A eller tysk begynderprog A.

Dele af undervisningen gennemføres som flerfaglige forløb inden for rammerne af almen studieforberedelse, almen sprogforståelse og et naturvidenskabeligt grundforløb.

Ud over obligatoriske fag skal eleven vælge studieretning og valgfag, og hver elev skriver endvidere studieretningsprojekt på 3. år inden for to eller tre fag efter eget valg.

Studieretningsfag: Hver elev skal vælge en pakke, der består af tre studieretningsfag eller – i visse pakker – af to studieretningsfag. Pakkerne, der sammensættes og udbydes af den enkelte skole, kan bestå af fag på niveauerne AAA, AAB, AAC, ABB eller ABC. Antallet af studieretninger og det konkrete indhold varierer fra skole til skole.

Valgfag: Hver elev skal vælge et antal valgfag. Antallet varierer efter hvilke studieretningsfag, eleven gennemfører.

Eksempler på valg af studieretning og valgfag:

Eksempel 1	Eksempel 2	Eksempel 3	Eksempel 4
Studieretningsfag: Matematik A Fysik B Kemi B	Studieretningsfag: Engelsk A Tysk A Psykologi B	Studieretningsfag: Samfundsfag A Matematik A Erhvervsøkonomi C	Studieretningsfag: Musik A Matematik B Psykologi C
Valgfag: Engelsk A Astronomi C	Valgfag: Et naturvidenskabeligt fag B Samfundsfag B	Valgfag: Et naturvidenskabeligt fag B	Valgfag: Et naturvidenskabeligt fag B Engelsk A

Timetal: Samlet set gennemfører hver elev mindst 2470 timer a 60 minutter. Hertil kommer hjemmearbejde med skriftlige opgaver, tekstillæsning, research mv. samt tid til prøver til eksamen.

Typiske arbejdsmetoder: Der anvendes forskellige arbejdsmetoder, for eksempel klasseundervisning, pro-

jektarbejde, individuelt og gruppebaseret skriftligt arbejde mv. Undervisningsforløb baseret på cases spiller endvidere en særlig markant rolle i hhx-uddannelsen. Op til 25 % af undervisningstiden kan anvendes til virtuelt tilrettelagte undervisningsforløb, hvor elever og lærer ikke nødvendigvis befinder sig i samme lokale.

Skoletype: Hhx-uddannelsen udbydes typisk af handelsskoler (Business Colleges), som ud over hhx også udbyder korte videregående uddannelser, erhvervsuddannelser mv. Der findes dog en del blandede skoletyper, som fx også udbyder htx. I enkelte tilfælde ses endvidere skoler, der desuden udbyder stx eller hf.

Web-henvisninger: eng.uvm.dk